

De umoralske mister magten.

Men er det udelukkende positivt?

Per Christensen er stoppet som formand i 3F. »Den ledelsesstil, der bliver 'den nye normal', kræver en højere moral og bevidsthed.« lyder en vurdering. Foto: Niels Christian Vilmann/Ritzau Scanpix

Den nu tidligere 3F-formand Per Christensens dobbeltliv var ikke ulovligt, men vurderingen var, at det viste en grundlæggende mangel på moral. Og den går ikke i dag, hvor mange glæder sig over en ny samfundsorden. Andre advarer om, at dydens sti kan gå hen og blive for smal.

Af Christina Hilstrøm
chhi@berlingske.dk

I ngen retssager eller mulige fængselsstraffe hænger over hovedet på tidligere formand for 3F Per Christensen. Hans dobbeltliv ad to omgange med to kvinder, flere boliger og flere sæt bonusbørn har ikke været ulovligt. Hvorfor skal han - som af nogle bliver kaldt en dygtig formand - ikke være formand længere? Det handler om moral. Og om et udtalt fokus på ordentlighed. Men ikke alle mener, at det er et skridt i den rigtige retning. »Den offentlige moralisering er begyndt at blande sig i snart sagt alting - og det skaber

frygt for at begå fejl og handlingslammelse,« mener filosofen, forfatteren og foredragsholderen Anders Fogh Jensen. Men først til det, som Per Christensen tilsyneladende ikke var i besiddelse af, men som i 2022 bliver vægget højt: Moral. »Moral er, at man ikke gør alt, hvad man kan. Loven begrænser os i en vis udstrækning. Men man kan sagtens være et meget lovløst menneske uden at være et moralsk menneske. For eksempel er det ikke ulovligt at lyve - med mindre man er i retten - eller at være et dumt svin. Moral er den yderligere begrænsning af selvudfoldelsen, der må til, hvor loven ikke siger noget, eller hvor loven endnu ikke har noget at sige,« siger Anders Fogh Jensen.

Pia Søltoft, sognepræst og ph.d. i etik og religionsfilosofi, bakker op om den udlægning: »Det handler om, at der er ét handlingsmønster, som man antager er bedre end et andet.« Det er her, Per Christensens dobbeltliv med tilhørende løgne og bedrag af kvinderne i hans liv bliver problematisk. »Per Christensen har angrebet opfattelsen af, hvad ordentlighed er. Selvom man kan sige, at det hører under privatlivets fred, at det ikke er ulovligt, og mange har sagt, at han er en strålende formand, så er det et uanstændigt handlingsmønster,« siger Pia Søltoft. Forståelsen af ordentlighed og etik og moral er ikke objektiv. Fornemmelsen af, hvad der er rigtigt og forkert, kan variere.

»Vi vælger ikke de ledere, der er bedst for vores land eller vores organisation, vi fravælger gennem moralisering.«

**ANDERS FOGH JENSEN,
FILOSOF, FORFATTER OG
FOREDRAGSHOLDER**

get. Men når det overtræder grænsen for ordentlighed, så træder det ind i den offentlige arena. Det så hovedbestyrelsen i 3F, og den tog konsekvensen af det,« siger Pia Søltoft med henvisning til, at Per Christensen nu er stoppet som formand. Og noget har ændret sig, mener hun. »Indtil 1980'erne havde man et andet paradigme for ledelse. Det var en mere hierarkisk struktur, hvor der sad en leder i toppen og var urørlig. Det var en slags enevælde, og det er helt outdated. Sådan leder ingen mere. I dag kan man ikke på den måde adskille sin person fra sit lederskab. Ens privatliv spiller en rolle. Men det betyder ikke, at man skal gå af som leder, hvis man har været utro. I den konkrete sag er vi ude i noget, der er monstrøst. Det er meget at have to kvinder over to gange med to svigerfamilier og det hele,« siger Pia Søltoft.

Ordentlighedens århundrede

Den amerikanske bilfabrikant Henry Ford er ifølge trend- og fremtidsforsker og partner i Universal Futurist Anne Skare Nielsen et godt eksempel på, hvordan tidligere tiders ledere så deres rolle. »Ford mente, at hans samfundsansvar var at skabe arbejdspladser og billige biler,« siger Anne Skare Nielsen. Men tidene har ændret sig, og hvor det tidligere var ligegyldigt, om chefen havde god moral, hvis bare han kunne mase sig frem og skabe fordele for dem, han havde direkte under sig, så kræver folk i dag noget andet af ledere.

»I dag stræber vi som medarbejdere efter mening. Det adskiller sig fra vores bedsteforældre, der stræbte efter mere, fordi de var bange for, at der ikke var nok. Og vores forældregeneration, der gerne ville leve mere og derfor fråseede helt vildt. Det fråseri har så skabt en del af problemstillingerne for den næste generation, og i dag er det højeste ønske ikke længere bare at tømme en legetøjsbutik,« siger Anne Skare Nielsen.

Hun mener ikke, at der er blevet mere uordentlighed og dårlig moral. Vi er bare blevet mere opmærksomme på det.

»Det, der sker nu, er også sket før. Kennedy havde elskerinder. Det forventedes nærmest af franske præsidenter, at de var utro. Sådan var den tid, men nu har det ændret sig,« siger Anne Skare Nielsen.

Ændringen er ikke alene et moralsk anlæg. For hengivne tilbedere af kapitalismen er der også noget på spil.

»Nu stræber vi efter mening, noget 'bedre' - og der er grunker i at have et moralsk kompas. På globalt plan er det store flertal så trætt af grådighed, uordentlig og umoralsk ledelse, at det nu mere end nogensinde før aktivt fravælger produkter, organisationer og personer, der har opført sig uordentligt,« siger Anne Skare Nielsen.

Dermed må den nye tids ledere forholde sig til nye krav til deres ledelsesstil.

»Den ledelsesstil, der bliver 'den nye normal', kræver en højere moral og bevidsthed. Hvor livet tidligere var hårdt, og man derfor klarede sig godt, hvis man var en tromlende hangorilla, er ledelse nu svært - med masser af etiske dilemmaer og komplekse opgaver, der kun kan løses, hvis man kan skabe tryghed og samarbejde på tværs,« siger Anne Skare Nielsen.

Moraliseringen tager til

Anne Skare Nielsen mener, at vi går ind i »ordentlighedens århundrede«, hvor »røvhullerne mister deres magt« - men kun hvis vi bakker op om det og selv tager ansvaret for ordentlighed, hver gang vi får chancen.

»Den nye tids ledere vil fortælle os, at #metoo ikke handler om mænd og kvinder, men om at opføre sig ordentligt, og de vil slet ikke kunne forstå, at dygtighed skulle retfærdiggøre, at man kunne opføre sig umoralsk. Som

en chef engang sagde: »Jeg vil hellere have et hul end et røvhul.«

Men før træerne vokser ind i den syvende himmel, som bag skyerne er evigt blå, så er der også andre konsekvenser af tidens fokus på moral.

»Der er forskel på at være moralsk og være moraliserende. Moral angår én selv. Det moraliserende er at have travlt med de andre,« siger Anders Fogh Jensen.

Han mener også, at vi tillægger god moral stor værdi. Men en anden dimension har sneget sig ind:

»Vi er blevet mere moraliserende. Det er en del af en puritanistisk selektion: Vi vælger ikke de ledere, der er bedst for vores land eller vores organisation, vi fravælger gennem moralisering. Derved får vi ikke nødvendigvis de bedste ledere, men det er resultatet af en offerkultur, at vi fravælger gennem moralisering.«

Ifølge Anders Fogh Jensen er resultatet, at tilvalget af en bestemt leder ikke nødvendigvis handler om vedkommendes kompetencer, men i højere grad om at træffe et valg, der sikrer mindst mulig risiko for fordømmelse.

»For eksempel er det nu blevet sikrere at vælge en kvindelig partiformand eller formand i det hele taget, fordi moraliseringen har bidt sig fast i seksualiteten, og chancen for, at der dukker en korrelation af magt og seksualitet op, er for tiden mindre, hvis man vælger en kvinde. Så det er mindre sandsynligt, at den negative moraliserende selektion med hensyn til seksualitet træder i kraft. Men den kan jo så træde i kraft for eksempel med at have tiltrukket sig en lejlighed eller en dyr flybillet eller andet, såsom Ritt Bjerregaards lejligheds-sag,« siger Anders Fogh Jensen.

Privatlivet har ifølge Anders Fogh Jensen eksisteret i et par århundreder.

»Det har vist sig brugbart at skelne mellem en offentlig person og en privat person - og det har således været dårlig stil at hænge andres beskidte vasketøj til udstilling,« påpeger Anders Fogh Jensen.

Røvhuller og 12-tals-piger

En skelnen mellem den offentlige og private person gav et frirum i det private, fordi moralen var knyttet til den offentlige person.

»Siden 1968 har vi så set en overskrivelse af denne privatsfære - for eksempel ved, at ens personlige præferencer og drivkraft bliver gjort relevante i arbejdssammenhæng. Eller ved at studieværter og gæster i tv skal give noget af deres privatliv, ellers keder de os. På den måde har man som en konsekvens fået gjort det private vasketøj og de private lagner relevante i en offentlig sammenhæng,« siger Anders Fogh Jensen og tilføjer:

»Det mener jeg er et tilbageskridt - netop fordi vi selekterer negativt og ikke positivt. Vi vil således foretrække dem, der ikke kan fældes, frem for dem, der er storslåede.«

Den konklusion er Pia Søltoft lodret uenig i.

»Ideen om, at den øgede vægt på ordentlighed er dårlig, fordi man så ikke har lov til at være et sjovt, fantasifuldt røvhul i privaten, køber jeg ikke. Det trækker i samme retning som mange tidligere diskussioner om for eksempel 12-tals-piger og kvindelige ledere, hvor man siger, at det kan godt være, at de er superdygtige, men de er ikke storslåede, for det kræver fantasi og vildskab. Og det er åbenbart kun noget andre - som ikke er 12-tals-piger og kvinder - besidder,« siger Pia Søltoft og tilføjer:

»For mig at se er problemstillingen omvendt. Vi har gennem de sidste mange år lagt vægt på personlighedsetikken, og så er det blevet det særlige og utæmmelige ved den enkelte person, der tæller. Derfor er vi i dag nødt til at fokusere på karakteretikken. Altså på, hvilke dyder vi lader os danne af for at blive ordentlige mennesker, og hvilke laster vi skal undgå.«

AOK

REDAKTION
AOK-redaktør:
Nathalie Ostrynski
Souschef på AOK:
Stine Hansen
Dagens avisansvarlige:
Søren Kassebeer
Forsidefoto:
Linda Kastrup
KONTAKT
Pilestræde 34,
DK-1147 København
Telefon: +45 33 75 75 75
Fax: +45 33 75 20 20
email:
kultur@berlingske.dk

FEATURE